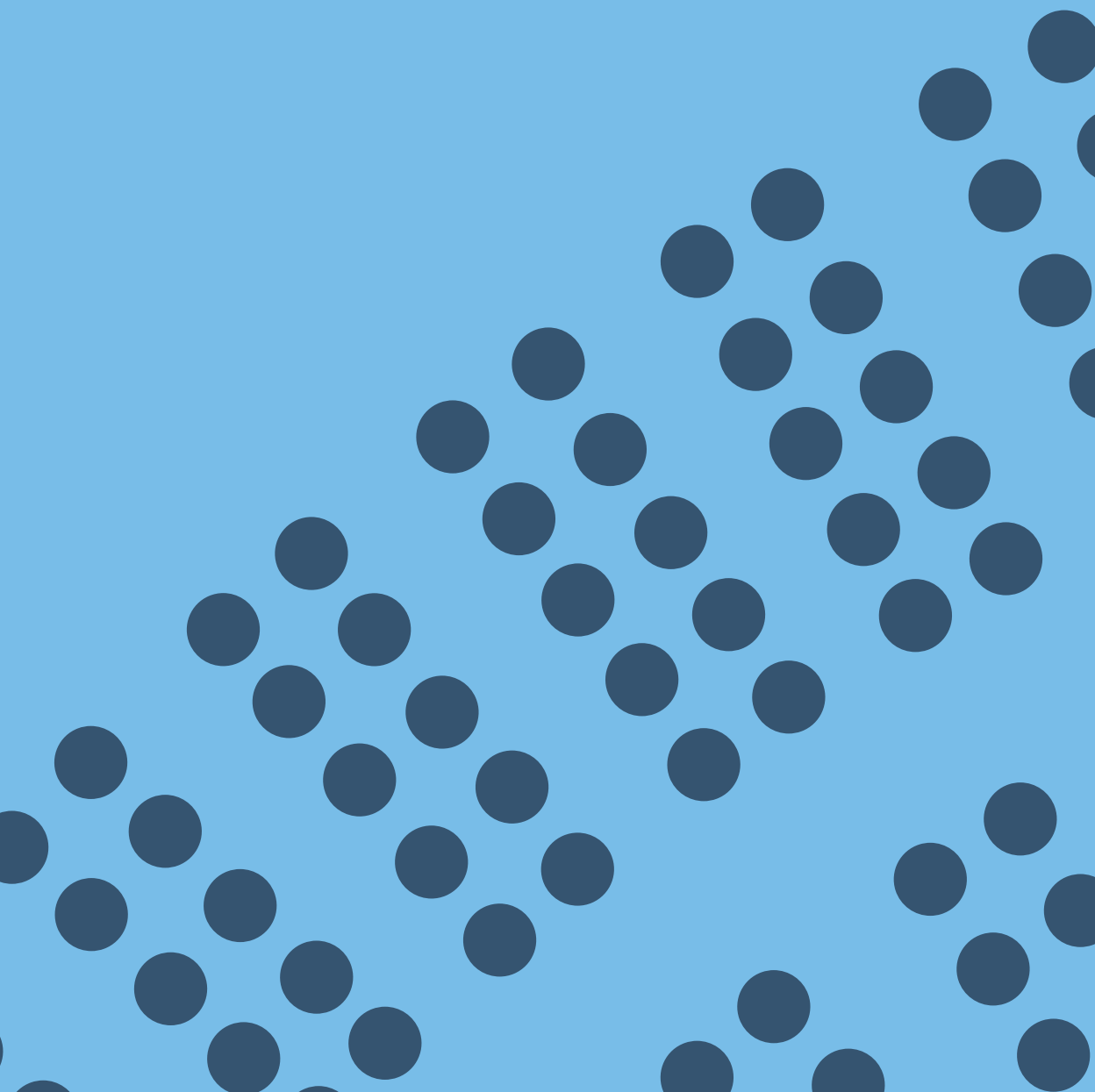

Offentligt sammanträde om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2025

Offentligt sammanträde om
Finanspolitiska rådets rapport
Svensk finanspolitik 2025

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-7915-139-3 (tryck)
ISBN 978-91-7915-140-9 (pdf)
Tryck: Riksdagstryckeriet, Stockholm 2025

Förord

Den 15 maj 2025 höll finansutskottet en öppen utfrågning i riksdagen om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2025 med Finanspolitiska rådets ordförande Lars Heikensten och finansminister Elisabeth Svantesson. I det följande redovisas de uppteckningar som gjordes vid utfrågningen och de bilder som Lars Heikensten visade vid sin presentation.

Innehållsförteckning

Förord3

Program5

Uppteckningar från den öppna utfrågningen.....6

Bilaga

Bilder från den öppna utfrågningen28

Program

Datum: Torsdagen den 15 maj 2025
Tid: Kl. 9.00–10.30
Plats: Förstakammarsalen
Deltagare: Lars Heikensten, Finanspolitiska rådets ordförande
Finansminister Elisabeth Svantesson

Program

9.00–9.05

Finansutskottets ordförande Edward Riedl (M) inleder utfrågningen

9.05–9.20

Finanspolitiska rådets ordförande Lars Heikensten presenterar rapporten

9.20–9.35

Finansminister Elisabeth Svantesson ger regeringens syn på rapporten

9.35–10.25

Frågor från ledamöterna

10.25–10.30

Finansutskottets vice ordförande Mikael Damberg (S) avslutar utfrågningen

Uppteckningar från den öppna utfrågningen

Ordföranden: Klockan är slagen. Finansutskottets sammanträde är öppnat, och vi är på punkten 1 Offentligt sammanträde om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2025.

Det här är ett öppet sammanträde, och varmt och hjärtligt välkomna alla ni som är i salen och även ni som följer oss via riksdagens utsändning och SVT Forum. Det är ett offentligt sammanträde för att fler ska kunna ta del av mötet. Grunden för det öppna mötet är Finanspolitiska rådets rapport. Rapporten tillsammans med utfrågningen i dag är en del i granskningen av regeringens politik och även ett led i det som leder fram till vårt möte den 17 juni, det vill säga beredningen av regeringens ekonomiska vårproposition. Det här är en del i detta.

Med oss i dag har vi Finanspolitiska rådets ordförande Lars Heikensten som tillsammans med kollegan och vice ordföranden i Finanspolitiska rådet Annika Sundén kommer att presentera rapporten under 15 minuter. Därefter kommer finansminister Elisabeth Svantesson att redogöra för regeringens syn på rapporten. Alla är varmt och hjärtligt välkomna.

När presentationerna är klara kommer finansutskottets ledamöter att i partiernas storleksordning, tre och tre, få komma med frågor och synpunkter. Frågorna kommer att besvaras från podiet. Klockan 10.30 kommer vi att avsluta sammanträdet. Vice ordförande Mikael Damberg kommer att summera det vi har gjort under förmiddagen.

Vidare till sammanträdet. Jag lämnar ordet till ordföranden i Finanspolitiska rådet Lars Heikensten. Var så god och varmt välkommen.

Lars Heikensten, Finanspolitiska rådet: Jag tackar för chansen att komma hit och berätta om årets rapport från Finanspolitiska rådet.

Vi brukar normalt göra så att vi inleder rapporten med att diskutera det ekonomiska läget för att lägga en grund för diskussionen om ekonomisk politik. Man kan konstatera att under dessa år och under nästan hela den tid jag har hållit på med ekonomisk politik, som ju är rätt länge, har det aldrig varit en så orolig tid som nu. Det är värt att notera att när vi diskuterar frågor i storleksordningen 5–10 miljarder – mycket pengar som inte ska bagatelliseras – är det ändå inte så stora saker i förhållande till de krafter som är i rörelse. Det kan vara värt att ha det perspektivet med sig.

Vi kan börja med att notera att utvecklingen i den svenska ekonomin under senare år har varit svagare än i Europa i allmänhet och i USA. Det sammanhänger med en kombination av faktorer. Vi har haft en stram finanspolitik, och vi har haft en penningpolitik som biter mer än på många håll därför att vi har stora skulder i hushållssektorn och vi har mycket rörliga lån. Det gör att effekten blir stor.

Både i samband med förra årets rapport och nu har vi sagt att den politik som har föreslagits har varit rimlig men att man kunde ha tänkt sig en något mer expansiv politik. Samtidigt är det inte så lätt att i efterskott säga att det var fel att vi hade den politik vi hade. Vi fick ned inflationen, och det var avsikten med att politiken fördes på det sättet. Det måste vi ta med i bilden.

I början av året såg konjunkturbilden bra ut. Man hade en känsla av internationellt och för den svenska ekonomin att det skulle bli en rörelse uppåt. Det ligger fortfarande i korten i de flesta bedömningar som görs, men det är mer och mer osäkert. Det handlar naturligtvis om det pågående handelskriget som får mycket uppmärksamhet – dagsnoteringar. Men det handlar även om större saker, nämligen att vi är på väg in i en multipolär värld. Det skakar rejält på många håll, och det skapar oro för företagens och hushållens beslut. Det kan få kraftiga effekter.

I samband med presentationen i går lyfte jag fram utvecklingen på den amerikanska statspappersmarknaden. Det som hände där i början av april var oroligt, och det signalerar att krafter är i görningen som kan få stor effekt. Det är svårt att undvika att vara exponerad mot marknaden, men det är ändå värt att tänka igenom ordentligt vad man kan göra för att vara garderad och hur man ska agera under olika scenarier. Det visar erfarenheten från april då vi hade samtidiga fall i dollarkursen och en uppgång i ränta, vilket är ett mönster som man normalt sett ser i länder med stora bekymmer.

Innan jag går in på finanspolitiken i budgetpropositionen för 2025 ska jag säga att – jag var inne på detta från början, men det kan upprepas en gång till – viktigare än att lägga fast detaljerna i en situation som den vi är i nu är att vi verkligen har beredskap och handlingskraft att agera om det skulle hända någonting. Det är lätt för oss att säga, men det är ändå viktigt, även om det snarare ligger på de myndigheter som är ansvariga, för finansdepartement och riksbank och så vidare, att göra den typen av förberedelser.

Jag går vidare till finanspolitiken och budgetpropositionen. Vi har tyckt att det har varit en rimlig strategi med en återhållsam politik, och vi har konstaterat att man hade kunnat tänka sig en något mer expansiv politik. Om man inte ser på detta i ett konjunkturellt perspektiv utan mer i förhållande till regelverkets bokstav noterar vi att den budget som föreslås i budgetpropositionen för 2025 innebär en begränsad avvikelse från målet. Det är ett större underskott. Det sammanhänger i hög grad med de Ukrainastöd som beslutades förra våren eller runt midsommar. Vi noterade då att det var okej att hantera dem på det sätt man gjorde eftersom stöden var akuta till sin karaktär. Det var viktigt att snabbt komma fram. Viktigt i sammanhanget var att de bedömdes vara tillfälliga. Det hade varit bra om man hade gjort en överenskommelse med oppositionen. Det verkade i och för sig som om det fanns en enighet, men den tydliggjordes inte. Om man gör avvikelser från det normala ramverket är det viktigt att man är tydlig med att det finns en enighet om det. Det minskar risken för att det blir problem med tillämpningen framöver.

Jag har med en touche tagit upp detta, men låt mig för säkerhets skull notera att jag inte ser en finjustering av politiken som realistiskt normalt sett – allra

minst i det här läget. Men man kan ändå notera att om man skulle vara intresserad är penningpolitiken det som man normalt ska titta på. Ytterst handlar det om huruvida man bedömer att inflationsförutsättningarna har blivit så pass mycket bättre att det är möjligt att ta hänsyn till konjunkturläget. Gör man det finns utrymme att sänka räntorna.

Vi noterar att det skedde en höjning av utgiftstaken i samband med Ukraina-stödet. Det var inte nödvändigt. Det fanns utrymme, och vi är måna om att man inte ska ändra i utgiftstaken alltför ofta. Vi kritiserar därför detta.

Frågan är om ökningen av försvarsutgifterna är stor. Det framställs som att den är stor. Följer man enbart debatten kan man få intrycket av att det är något som vi aldrig har sett förut. Men så är det inte. Så sent som på 60-talet hade vi en försvarsandel på 4 procent. Det var mycket som skiljer sig mot nu, men det var ändå så att vi då hade en väl fungerande ekonomi. Det är inte så att ett åtagande av den typen behöver äventyra den ekonomiska utvecklingen på något sätt. Regeringen bedömer att man behöver komma upp till 3–4 procent, och man konstaterar att de pengarna ska lånas upp. Vi gör poängen att om man tittar på storleken är det inte så dramatiskt. Det handlar om 15 miljarder ytterligare per år utöver det som redan har gjorts. Det är ungefär halva det årliga reformutrymmet som finns enligt beräkningarna.

Tittar man i termer av skatter finner man att en rejäl finansiering med hjälp av skatter bara leder till en liten blipp på kurvan för skatternas andel av BNP. Det ger inte en känsla av att vi ger oss in på ett våldsamt åtagande med en skattehöjkampanj.

Innan jag släpper in Annika Sundén ska jag säga några ord principiellt om försvarsutgifterna.

Det framgick av mediebevakningen i går att vi anser att man inte bör lånefinansiera detta. Det handlar om utgifter som med all sannolikhet kommer att vara permanenta eller i varje fall under lång tid behöva ligga på en högre nivå. Det innebär i realiteten att man skjuter på de svåra prioriteringar som förr eller senare måste göras. De ska börja efter 2030. Det innebär att de som är skattebetalare vid den tiden får betala dubbelt. De får dels betala räntorna på det som man nu skjuter på, dels betala de försvarssatsningar som kommer att ske under deras år.

Jag kan ha viss förståelse för detta. Det är klart att det är ett stort och snabbt åtagande. Att tänka sig att man gör en del med hjälp av lånefinansiering är väl rimligt i sig, även om det principiella argumentet mot finns där.

Jag noterade när jag läste tidningen för några dagar sedan att man hade gjort undersökningar om vad folk tyckte om detta. Det är tydligt att en stor del tycker att man bör ta en del skatteförändringar och omprioriteringar av utgifter. Ska man tro den undersökningen är det ungefär lika många som föredrar lån. Det är inte uppenbart för mig att väljarna föredrar en modell där allt lånas upp.

Precis som jag skriver på den sista punkten kan det vara värt att notera att det möjligen kommer att krävas mer än 3,5–4 procent i försvarsutgifter. Om man bestämmer sig för att det ska vara ett genomsnitt för Europa får man tänka sig att Sverige kommer att behöva göra mer. Det finns ett tydligt samband

mellan hur långt avståndet är till Ryssland och hur mycket olika länder gör i sammanhanget. Det är rätt stor skillnad på vår situation och till exempel Spaniens.

Jag tycker därför att man bör lägga upp politiken på ett sådant sätt att den kan hantera även en situation där man behöver gå högre i utgifterna. Det talar också för att göra fler prioriteringar nu och inte skjuta allt på framtiden.

Vi får tillfälle att återkomma till frågorna.

Annika Sundén, Finanspolitiska rådet: Jag ska avslutningsvis prata lite om kommuner och regioner. Vi har gjort en fördjupning i årets rapport – vi fortsatte från förra året. I år har vi fokuserat på ekonomin i regioner och kommuner. Det finns likheter och även stora skillnader. Därför är det viktigt att titta på de två sektorerna separat.

Regionerna har präglats trendmässigt av stigande kostnader och skatteuttag. Skatten har höjts från ungefär 10 kronor per hundralapp år 2000 till 11,50 kronor i dag. Trots det går de flesta regioner med stora underskott.

Vi konstaterar att den svaga ekonomin bland annat beror på demografin med en äldre befolkning som vill ha, behöver och konsumerar mer sjukvård. Vi har gjort stora framsteg inom sjukvården. Det finns i större utsträckning behandlingar, och vi kan behandla fler sjukdomar. Det blir dyrare.

Vi ser också tydliga tecken på att det kan röra sig om effektivitetsförsämringar, det vill säga en svag effektivitet. Framför allt rapporterar sjukvårdspersonal – läkare och sjuksköterskor – att de lägger betydligt mindre tid på patient-kontakter.

Låt oss titta på kommunerna; i genomsnitt ser det bra ut. Kommunernas ekonomi är i balans. Men här är det viktigt att titta på spridningen. Det är framför allt små och krympande kommuner som har problem. Skattehöjningarna i kommunerna har varit begränsade och stabila. Men kostnaderna har ökat långsammare än vad demografin skulle förutsäga. Det kan bero på att man har blivit mer effektiv, men det kan också bero på att ambitionen har sänkts. Här ser vi tydliga tecken på det. Det här reser frågan om finansieringen till regionerna och kommunerna framåt. Den intäkt man har är skatt på arbete, och det vet vi är ett ineffektivt sätt att öka inkomsterna. Vi diskuterar att det kan behövas ökad statlig finansiering för att undvika ytterligare problem i kommuner och regioner.

Ordföranden: Vi hälsar finansminister Elisabeth Svantesson välkommen fram för att från regeringens sida kommentera rådets rapport. Varmt välkommen.

Finansminister Elisabeth Svantesson (M): Jag tackar än en gång Finanspolitiska rådet och dess ledamöter för arbetet. Det är alltid nyttigt och ger nya tankar och inspel när man får finanspolitiken belyst på det sättet. Det uppskattas. Bredden i rapporten är bra. Ni tar upp många olika viktiga saker till diskussion.

Låt mig kort börja där ordföranden för rådet också började, nämligen att den tid vi lever i är minst sagt osäker. Det råder stor oförutsägbarhet. Många av oss satt i riksdagen förra mandatperioden när pandemin slog till. Det var något helt nytt som vi aldrig hade varit med om. Regering, riksdag och riksbank jobbade på olika sätt med fullt tryck för att ändå rädda situationen. Vi gjorde allt vad vi kunde för att pandemin skulle försvinna och vidare för att hantera både ekonomiska och mänskliga effekter.

Sedan kommer höga energipriser, och vi har ett krig i vårt närområde som Sverige är engagerat i. Sverige har inte varit engagerat i ett krig sedan finska vinterkriget, men nu är vi det. Vi ser att det Ukraina gör, gör de också för oss och för Europas frihet.

Till detta adderar vi en hög inflation – som vi inte heller har haft på länge. Senast det var hög inflation såg mycket generellt annorlunda ut i den svenska ekonomin. Det är många situationer vi har varit med om, men vi som är förtroendevalda är på olika sätt med om detta för första gången. Det som nu händer med ett handelskrig som har startats av en stark partner till Sverige, nämligen USA, skapar också höga kostnader för hushåll och företag samt höga kostnader för världsekonomin. När jag var i Washington för två veckor sedan uttryckte IMF:s chef det som att vi nu går in i en ny era. Allt detta ger stora osäkerheter.

Mitt i allt detta känns det bra, oavsett parti, att vi står på en stabil grund i Sverige. Vi har tagit oss igenom svåra situationer förut, och vi kan göra det framgent. Budgeten är såklart en viktig del i arbetet för att steg för steg göra det som behöver göras.

Jag ska göra några nedslag i rapporten.

Först och främst tar jag upp ramverket. Jag förstår en del av synpunkterna och kritiken. Man kan se på ramverket på olika sätt. När det gäller Ukrainastödet har det varit självklart för oss att det ska finnas, att det ska vara stort, att det ska vara effektivt och komma ukrainarna till del och hjälpa dem i kampen mot Ryssland. Vi har inte räknat in detta i vad som är normalt utan sett det som en avvikelse. Det har vi tyckt vara relevant. Det har också funnits ett generellt stort stöd för stödet till Ukraina i riksdagen. Nu diskuterar vi vad som ska hända och ske åren framöver. Jag kommer tillbaka till frågan om försvarsfinansiering, men Ukrainastödet har varit viktigt av många skäl.

Sedan kan vi absolut ha en diskussion om huruvida budgeten har varit expansiv eller inte. I grund och botten bedömer vi att den var så och är det; 60 miljarder tillsammans med 11 ½ i vårandringsbudgeten. Det beror naturligtvis på hur man räknar. Det är alltid poängen med rådets rapport att man kan bevisa och belysa olika saker, men jag framhåller fortfarande att budgeten är expansiv.

Den stora frågan i rapporten och för alla som har ett politiskt ansvar är att snabbt bygga ett starkt försvar. På tre fyra år fördubblar Sverige försvarsanslagen. Det finns en enighet kring det, och vi ser nu att det behövs mer. Det handlar bland annat om artiklarna 3 och 5, det vill säga att Sverige ska kunna försvara sig självt och hjälpa till att försvara andra. Vi förväntar oss att andra

ska vara med om det händer något här. Den stora faktorn är Ryssland. Oavsett vad som händer i utvecklingen av kriget kommer vi att behöva bygga försvarsförmåga.

Jag förstår delvis rådets synpunkter, men i grund och botten måste man komma ihåg – och det nämner inte rådet – att den bana som vi åtta partier har lagt fast i Sveriges riksdag är brant framöver. Mycket av det reformutrymme som finns är redan in-tecknat. Att därutöver ha fler utgifter på kort tid ställer stora krav på finanspolitiken och politiken. Man kan mäta på olika sätt, men jag tror att det är många som tycker att det är rimligt att under några år använda styrkan i finanserna för att snabbt bygga ett försvar – det behöver vi göra gentemot de osäkerheter som finns. Tanken är självklart att balansmålet som ska börja gälla 2027 ligger fast, men under några år kan man ha en avvikelse för att sedan komma tillbaka till balans. Självklart är det helt och hållet rådets slutsats att permanenta utgifter ska finansieras permanent.

Vi har en diskussion med alla partier och partierna i riksdagen, och vi kommer att återkomma längre fram i den frågan.

Jag välkomnar också bedömningen av finanspolitikens hållbarhet. Den känns bra. Jag tycker, till skillnad från rådet, att hållbarhetsberäkningarna fyller en funktion, men jag ska inte fastna i det här och nu.

Kommun- och regionsektorn är en viktig stor fråga som berör oss alla. Medan försvarsutgifterna numera är den näst största budgetposten är kommun- och regionpengarna den allra största posten. Precis som rådet lyfter fram är det stora utmaningar åren framöver på olika sätt, allt från demografi till kompetensförsörjning. Vi står inför tuffa utmaningar.

Vi som har varit politiskt aktiva under ett eller två decennier vet att vi ofta har diskuterat demografi och befolkningspyramid. Vi brukar i dessa situationer hitta lösningar och vägar framåt. Med det sagt är utmaningen nu större än tidigare, men jag är säker på att vi kommer att fortsätta jobba med att hjälpa de mindre kommunerna som har det tuffast. Till exempel har Utjämningskommittén lagt fram förslag, och vi bereder förslaget om utjämningsssystemet i Regeringskansliet. Dessutom kan vi hjälpa till med att se över hur man kan effektivisera. Vi har gett Statskontoret i uppdrag att titta över hur den kommunala verksamheten kan bli mer effektiv. Här vet jag att många kommuner vill ha hjälp och stöd. En kommun med 5 000, 7 000 eller 12 000 invånare har inte alltid kapacitet att göra alla dessa saker själv. Då är det bra att vi hjälps åt. Detsamma gäller också Effektivitetsdelegationen, som också ska jobba med hälso- och sjukvårdsfrågor.

En intressant fråga som rådet och många andra lyfter upp är kapitalbeskattningen. Rådet menar att den är komplex och att förändringarna vi nu gör med skatterna på ISK ökar komplexiteten. Det förstår jag. Något jag blivit varse det senaste året är att Sverige har en stark och bra kapitalmarknad.

11 000 miljarder euro sover, vilar, på europeiska bankkonton. En viss del är också cash. Det är mycket pengar i Europas länder som inte jobbar aktivt. I Sverige är svenskar, från vänster till höger, från norr till söder, aktiva i att spara i fonder och investera. Vi kallar det till och med att spara, även om det är fråga

om investeringar i fonder och aktier. Det har gett avkastning för många personer. Sparande på lång sikt ger avkastning, samtidigt som kapitalet kommer ut på marknaden till innovation och företagande. Det är i grunden bra.

Men det handlar inte bara om sparande för individer, utan det handlar också om att underlätta och se till att kapitalmarknaden kan stärkas. Jag kan konstatera att kollegorna i Bryssel och i olika länder, i EU, diskuterar frågan mycket. Där är Sverige ett föredöme. Draghi lyfter fram denna fråga i Draghirapporten.

Att gå den här vägen att fortsätta att underlätta för den typen av investeringar som svenska folket kan göra menar jag är rätt väg att gå. Vi ska inte förstöra det som funkar väl. Sverige är ett av de länder i EU där kapitalmarknaden fungerar som allra bästa.

Ordföranden: Jag tackar Finanspolitiska rådet för rapporten. Det är en viktig del i arbetet med den ekonomiska politiken. Tack också för dagens presentation av rapporten. Tack också till finansministern för att du har gett regeringens syn på rapporten.

Nu kommer finansutskottets ledamöter i partiernas storleksordning att ges möjligheten att kommentera och ställa frågor – tre och tre. Jag kommer att först ge Finanspolitiska rådet möjlighet att kommentera och därefter finansministern. Vi inleder den första rundan.

Mikael Damberg (S): Ordförande! Jag tackar Finanspolitiska rådet och finansministern för inledningarna.

Det är en intressant rapport. Jag börjar med en övergripande kommentar, nämligen att vi lever i osäkra tider. I dessa tider måste vi ibland orka med att fatta beslut som vi vanligtvis inte gör, inte minst kopplat till den säkerhetspolitiska situationen. Det är bra att vi nu är i förhandling om hur ytterligare försvarssatsningar kan göras i Sverige på det militära och civila försvaret. Det är helt nödvändigt. Då måste man kunna diskutera att tidigarelägga investeringar och göra dem snabbare än annars. Från min utgångspunkt måste också diskussionerna föras om den långsiktiga finansieringen. Annars lurar vi oss själva, vi skapar stora hål och därmed äventyrar vi finansieringen av vårt försvaret och annat på längre sikt. Det är ett perspektiv.

Finanspolitiska rådet sa också att det kan vara bra att lägga Ukraina utanför och att det hade varit bra med en överenskommelse innan beskedet kom från regeringen. Det skulle skapa en större stabilitet kring ramverket framöver.

Jag har några frågor om Finanspolitiska rådets rapport. Det finns ett intressant resonemang om att Sverige har haft lägre tillväxt än Europa och USA – historiskt sett tävlat med USA snarare än Europa. Vi har haft en bättre utveckling historiskt, men nu har vi inte haft det under en period.

Sedan för ni ett resonemang som ni inte kommenterar så mycket nu, nämligen att mäta finanspolitiska multiplikatorer, att försöka utveckla sättet att redovisa detta också. Vill ni säga något mer om det? Det är klart att det är skillnad på vad man använder reformutrymme till för att ge effekt på återhämtning,

ekonomi och så vidare. Det mest självklara att sänka skatten för väldigt höga inkomster kanske inte ger samma konjunkturreffekt som insatser för vanliga hushåll eller med små marginaler.

Ni har också ett resonemang om vad en reform är. Det skulle kunna vara ett helt eget kapitel. Vi som har hållit på med det här ett tag, och det gäller nog alla politiska partier, vet att man ibland gör budgetutspel där innebörden inte är helt glasklar. Men det blir allt svårare med tiden att förstå, även för oss som är insatta, vad som föreslås. Är det mer pengar eller mindre pengar? Hur förhåller det sig till förra året och inflationen? Kan ni säga något om det? Jag tror att det är en viktig fråga för att bygga förtroende för politiken över tid.

Ska jag tolka ert resonemang om kommunsektorn som att om staten inte tar ett ansvar för kommunsektorns finansiering framöver ser ni en risk att kommunerna tvingas höja skatten i stället, det vill säga ni tycker att det är en sämre lösning om man ska försvara finansieringen av skolan och äldreomsorgen?

David Perez (SD): Tack, Finanspolitiska rådet, för en mycket intressant rapport. Man läser den och ser att den är lite av ett smörgåsbord av olika saker man gärna undrar över, men man får inrikta sig på några små saker.

Först och främst nämner ni i rapporten att det inte blir av att det görs någon förmögenhetsstatistik. Inte minst har regeringen och Sverigedemokraterna avstyrkt en sådan till förmån för den personliga integriteten.

Men man har ändå valt att gå vidare med ett skuldregister och tittar vidare på den frågan. Min fråga är hur rådet ser på ett sådant register och om ni ändå tillstyrker ett sådant.

Min andra fundering gäller följande. Jag uppskattar verkligen att ni tittar på kommunernas och regionernas villkor och förutsättningar. Inte minst tittar ni på det ur ett makroekonomiskt perspektiv.

Ni nämner bland annat tre mål. Ett av dessa är att den offentliga sektorn kommer att behöva investera. Det motiveras av de omställningar som världen står inför.

Först och främst befinner vi oss i början av en klimatomställning, skriver ni, som förutsätter stora investeringar i bland annat transporter och energinfrastruktur.

När man läser rapporten blir man lite frågande inte minst till de satsningar som har gjorts och de skrivelser som har varit. Det jag tänker på är naturligtvis satsningarna i Skellefteå på Northvolt. Inte minst nationalekonomen Lars Calmfors har sagt att det kan bli det största industrimisslyckandet i svensk historia. Det är 88 miljarder som kan gå till spillo där.

I en sådan omfattande rapport, hur kommer det sig att inte rådet går in och problematiserar den här typen av satsningar? Där går kommunsektorn och inte minst regionsektorn in med det statliga för att finansiera sådana satsningar som sedan går om intet.

Det är ändå omfattande investeringar som har gjorts i det projekt som nu av allt att döma ser ut att gå till spillo.

Jan Ericson (M): Det känns ändå bra när vi sitter och diskuterar de här frågorna att vi gör det i ett läge där Sverige till skillnad från väldigt många andra länder inte har närmast en nationell skuldkris, utan vi har en väldigt stark och stabil ekonomi i Sverige och har haft det under ganska lång tid. När man träffar andra parlamentariker runt om i Europa är väldigt många avundsjuka på Sverige och den situation som vi har.

Rapporten syftar väldigt mycket bakåt genom att utvärdera vad som har hänt. Då är det intressant att diskussionen om inflationen var något av det första som ordföranden nämnde i sitt anförande.

Kampen mot inflationen är ändå den centrala och nästan den viktigaste delen när det gäller att värna om hushållssektorn. Sverige har, som ordföranden nämnde, haft ganska stor framgång i den frågan i en väldigt dramatisk situation.

Samtidigt skriver rådet att utrymme hade funnits för en något mer expansiv politik. Jag tycker att det är en väldigt vag formulering. Min första fråga är: Hur mycket mer?

Anser rådet att man i det läget hade kunnat finkalibrera detta på samma sätt som man kanske kan göra i efterhand, och säga att man kanske hade kunnat satsa lite mer pengar på någonting? Hade det inte varit ganska svårt att göra en sådan exakt beräkning i det läge man då var med en snabbt skenande inflation?

Min första fråga är alltså: Hur mycket mer anser Finanspolitiska rådet att man hade kunnat satsa i det läget?

Min andra fråga handlar om statens utgifter. Som finansministern nämnde är den största posten i statens budget just nu stödet till kommuner och regioner.

Min fråga till Finanspolitiska rådet är: Hur stor andel av statens budget anser rådet ska gå till stöd till kommuner och regioner, som faktiskt har en egen beskattningsrätt och en egen möjlighet att prioritera?

Ni antyder att man borde satsa mer pengar på detta, men hur stor del av statens budget tycker ni att man ska lägga på kommuner och regioner?

Ordföranden: Jag lämnar först över till Lars Heikensten och Annika Sundén från Finanspolitiska rådet att svara på och kommentera frågorna från finansutskottets ledamöter.

Lars Heikensten, Finanspolitiska rådet: Låt mig börja med finansministerns frågor och kommentarer, och jag tackar för synpunkterna.

Det är sant som finansministern säger att det redan har beslutats om betydande satsningar i försvaret. Det ligger i botten i det här läget, eller vad man ska säga. Mot bakgrund av det kan man ha en större förståelse för att man väljer att låna i det här läget. Jag förstår det argumentet.

Samtidigt tycker vi att man går väldigt långt när man bestämmer sig för att det ska gå att låna till allting. Det hade funnits mellanlägen där man hade lånat en del och gjort en del prioriteringar för att om inte annat visa en god vilja.

Nu säger man: Vi ska naturligtvis tillämpa det finanspolitiska ramverket strikt. Men det är nästa generation politiker som ska göra det. Det är klart att det är svårt att lova.

Jag tillhör inte dem som vill måla fan på väggen. Men jag kan ändå notera vad de frågor som jag fick i går från medierna handlar om. Människor från medierna säger: Okej, nu var det försvaret, men nästa månad blir det väl kärnkraften. Så är det kanske inte. Det återstår att se.

Men det är klart att ju mer man gör på det här sättet, desto mer reses frågan: Vad kommer att hända framöver? Det är sant att vi har väldigt bra reserver. Men vi får vara försiktiga med elden, så att säga.

Annika Sundén, Finanspolitiska rådet: Också jag vill tacka för kommentarerna om rådets rapport.

Jag går till frågorna från Mikael Damberg. Vi har i rapporten tre kapitel som är lite mer teoretiska som precis analyserar finanspolitikens effekter.

Vi beställde en underlagsrapport som analyserade konjunktorens effekter på olika grupper av individer för att se hur konjunkturen slår på låg- och höginkomsttagare. Utifrån det kan man få en bättre förståelse av finanspolitikens effekter.

Vi tar fram en ny aggregerad indikator. Den har potential att göra bättre uppskattningar av finanspolitikens inriktningar. Vi har också några synpunkter på de hållbarhetsberäkningar av finanspolitiken som görs i budgeten. Det tycker vi sammantaget kan ge förutsättningar för en bättre analys och en bättre förståelse av finanspolitiken.

När det gäller tydligheten i budgeten, som är stor och omfattande, är fokus av förklarliga skäl på reformutrymmet. Där skulle vi önska att man hjälper till och förklarar mer om vad reformutrymmet egentligen står för och framför allt vad reformerna står för.

Det är tre perspektiv som vi tycker behöver lyftas fram i den kommunikationen för att hjälpa oss som granskar och andra att förstå budgeten.

Det handlar först om att redovisa nettoeffekten av en reform. Reformen kommuniceras som om ingenting har gjorts. Om man tar exemplet med satsning på yrkesvuxutbildning i budgetpropositionen för 2025 är den 900 miljoner, vilket då kommuniceras som en ökning. Men jämför man med den satsning som låg i budgetpropositionen för 2024 var den 1,4 miljarder. I själva verket är det mindre som går till yrkesvux i budgetpropositionen för 2025.

Vi tycker att man också kan underlätta genom att redovisa den reala utvecklingen av en reform. Det gäller till exempel vid de tillfällen när barnbidraget höjs. Det görs ganska sällan. Då är det viktigt att veta vad den reala höjningen är av den eventuella reformen.

Slutligen handlar det om att använda mer relativa mått och till exempel sätta reformen i relation till BNP för att få storleksordningar.

Jag ska kommentera lite detta med kommuner och regioner. Det är en fortsättning på det arbete som vi gjorde förra året. Det är fortfarande på en ganska översiktlig nivå. Vi har fokuserat på ekonomin och säger på flera ställen att vi

avser att komma tillbaka och titta på organisation och finansiering. Det är många frågor som vi inte har analyserat djupare den här gången.

Vi välkomnar också de förslag som har kommit från Utjämningskommittén om utjämningsystemet liksom de uppdrag som har givits att studera sjukvårdens kostnader, och stödet till mindre och krympande kommuner i form av en kommundelegation.

Till syvende och sist är kommunernas beskattningsrätt på arbete den skattebas de har i kommuner och regioner. Vi vet att skatter på arbete har negativa konsekvenser. Staten har en mycket större skattebas och kan använda skatter som har mindre negativa effekter på ekonomin.

Det är den frågan vi tar upp, utan att i det här läget kunna göra några beräkningar av hur stort det stödet skulle behöva vara. Så djup är inte analysen i årets rapport. Men vi avser att komma tillbaka till det.

Lars Heikensten, Finanspolitiska rådet: Jag ska kort beröra David Perez och Jan Ericsons frågor.

När det gäller frågan om förmögenhetsregister fanns det flera skäl till att vi engagerade oss i att man skulle ta fram en fullständig förmögenhetsstatistik.

Det handlade om behov som fanns i stabiliseringspolitiken, som kanske andra kan redogöra för bättre än jag. Det har att göra med att bedöma ränteffekterna på hushållen, hushållens skulder och liknande.

Sedan handlar det också om att det som pågår är en stor samhällsomvandling. När man ser tillbaka på den här tiden om 50 år eller 100 år – det är naturligtvis svårt att göra någon säker bedömning – tror jag att en av de frågor som verkligen står ut kommer att vara hur förmögenhetsfördelningen har förändrats.

Vi ser hur det i andra länder har påverkat utvecklingen på olika sätt. Vi tycker helt enkelt att det är rimligt i ett demokratiskt samhälle att man tar fram den typen av information om väsentliga förändringar i samhället.

När det nu gäller det förslag som har lagts fram hanterar det hyfsat, såvitt jag förstår, de stabiliseringspolitiska frågeställningarna. I den delen är man hemma.

Men när det gäller att ge ett bredare underlag för att bedöma samhällsutvecklingen räcker inte statistiken till. Därför förordar vi att man gör som man ursprungligen tänkte sig och inte på det sätt som regeringen har föreslagit.

När det gäller Northvolt håller jag med om att det är en stor fråga. Det vore väl intressant att titta på de där sakerna. Samtidigt har Finanspolitiska rådet fyra medarbetare. Vi får prioritera väldigt hårt vad vi ger oss in på.

Det kan vara bra för er rätt allmänt att veta, eftersom ni också jobbar med budgetfrågor, att vi tar oss an de allra största frågorna. Det försöker vi att göra. Men vi får också utnyttja lite grann vad vi tror att vi har särskild kompetens om.

Går vi tillbaka och tittar lite grann på de olika saker som vi har tagit upp kommer vi att se att det delvis avspeglar vilken typ av ledamöter vi har i rådet och vilken typ av kompetens de har med sig. Detta är ett område som vi inte

besitter särskild kompetens om. Men jag medger att det skulle vara intressant att ge sig på det.

Ett annat område som vi funderar på är detta med kärnkraftsfinansiering. Är det en tillräckligt stor fråga? Den är ju stor, men är den en tillräckligt stor samhällsekonomisk fråga för att vi ska ta oss an den i det här sammanhanget? Jag vet inte om vi orkar med det. Men det är en aspekt att väga in.

Hur expansiv skulle politiken ha varit? Hade jag vetat den siffran så hade vi väl skrivit det. Det är därför vi talar om att den kunde ha varit något mer expansiv. I min värld föreställer jag mig kanske 5, 10 miljarder mer. Men vi har inte gjort seriösa beräkningar av det. Som jag sa är det oerhört svårt att bedöma.

Jag har sympati för det Jan Ericson säger. Det är också därför vi säger att vi inte hänger upp oss på att politiken kunde ha varit mer expansiv. Vi noterar mer att det har varit en rimlig inriktning, och noterar att det fungerade som man hoppades, får man väl säga.

Frågan om kommuner berörde Annika Sundén.

Finansminister Elisabeth Svantesson (M): Jag ska göra några korta nedslag.

Frågan om försvarsfinansiering är väldigt uppe på agendan inte bara här utan generellt. Dessutom händer det mycket i vår omvärld med ett säkerhetsläge som är väldigt problematiskt. Jag vill ändå säga två saker.

Jag tror att det råder ganska stor enighet generellt hos många riksdagspartier om att det här behöver göras, och det kan också göras med lån. Det är alltid många som vill att vi ska låna till olika typer av investeringar. Det är något som vi i regeringen och många regeringar har hållit emot. Det är inte det vi vill låna till. Det gäller för mig och min företrädare Mikael Damberg, men nu ska jag inte lägga orden i hans mun.

Varför tänkte vi då under några år låna till detta? Det första gäller det som Lars Heikensten påpekade att vi på 60-talet gjorde det. Jag tror att skattetrycket 1960 var under 30 procent, 28 eller 29 procent. Det är ett viktigt faktum.

En annan sak är det jag sa om reformutrymmet. Här tycker inte jag att rådet är tillräckligt tydligt. Om vi tittar på prognosen i vårpropositionen ska det strukturella sparandet vara 0,4 procent någonstans vid 2028. Det betyder egentligen att vi har ganska lite utrymme varje år till nya reformer.

Det är fråga om: Klarar vi det här utan att under några år låna eller inte? Det kan vara olika syn och olika tankar om det. Men är det något land som klarar det statsfinansiellt så är det Sverige. Andra länder gör nu detta trots att de har 80, 90, 100, 110 eller 120 procent i statsskuld. Det tycker jag är en bra poäng. Sedan kan man ändå landa i helt olika slutsatser. Jag ville säga det.

Till David Perez vill jag säga att det än så länge inte finns något skuldregister i Sverige. Däremot har Statistiska centralbyrån fått uppdraget att titta på: Hur skulle man kunna få en känsla av hur skuldsituationen ser ut?

Varför skulle det ändå vara bra att veta lite mer? Miljön med hög inflation har ändå visat oss att med högre ränta är vi räntekänsliga väldigt snabbt. Det

gäller både hushåll och företag. Där finns såklart också en fråga om finansiell stabilitet.

Om vi går vidare och hur får vi återkomma till. Men det är inte så att vi har ett register. Jag noterade också att rådet trodde att vi har ett sådant register, men det finns inte än.

Ordföranden: Då går vi in på den andra rundan. Först ut är Ida Gabrielsson.

Ida Gabrielsson (V): Tack för den intressanta rapporten och diskussionen.

Vi diskuterade om ramverket och hur det påverkas av eventuella lån till löpande kostnader. Vi är av uppfattningen att man kan låna till vissa investeringar men inte till löpande kostnader.

Kärnkraften nämndes här. Enligt den finansieringsmodell som vi har tagit del av och som regeringen har gått fram med låser man in hushållen i en skatt för en lång tid framöver. Samtidigt påverkar det ekonomin så pass mycket att man under vissa år kanske får gå med 20–40 miljarder i underskott, eller att man måste finansiera det på något sätt, och efter en tid blir det tvärtom.

Hur anser ni att man bör hantera kärnkraftsfinansieringsmodellen, eller hur bör vi hantera den framåt? Utgår ni från att regeringar framöver kommer att avisera ett nytt undantag, eller att man håller detta och kan hantera en sådan märklig modell inom ram?

Vi i Vänsterpartiet håller väldigt mycket med om detta med transparensen och hur man skulle kunna redovisa sina reformer bättre. Finansministern sa också att vi hade ett högre skattetryck förut.

Jag tänker att det kan hänga ihop. Vi har under några decennier sänkt skatten rätt mycket. Vi har också hamnat i att med de demografiförändringar som har skett inte kunna hålla ett åtagande inom äldreomsorgen och också inom sjukvården. I stället har man tagit ut mer kommunal och regional skatt.

Vi skulle vilja addera ett förslag som jag gärna vill att ni kommer med respons på om ni har möjlighet. Det är att staten likt Konjunkturinstitutet ska redovisa de offentligfinansiella effekterna av ett bibehållet offentligt åtagande. Man kopplar det förslaget till att regeringen gör en bedömning av vilken skatteinivå som behövs över en konjunkturcykel för att kunna upprätthålla det konstanta offentliga åtagandet.

Om man föreslår en annan skattepolitik och andra prioriteringar som ligger under den nivån blir det tydligare för väljarna att man har gjort en prioritering. Vad skulle ni tycka om att man redovisar det offentliga åtagandet på det sättet?

Hur ser ni på risken för ytterligare avsteg från det ekonomiska ramverket genom att kärnkraftsmodellen nu verkar sjösättas?

Martin Ådahl (C): Tack så hemskt mycket för väldigt intressanta presentationer och en intressant rapport.

Jag vill följa upp det som föregående frågeställare sa. Som vi ser det är det naturligt att när man har en snabb upprustning i ett plötsligt förändrat säker-

hetsläge kan man tänka sig att man till och med lånar till löpande utgifter för att så att säga komma i kapp i ett första skede men att man sedan måste finansiera.

Däremot är det smått obegripligt att man lånar till löpande kostnader i form av hundratals miljarder i subventioner långt fram i tiden för kärnkraften och att man ”committar” sig för det redan nu inom ramen för ett ramverk. Jag är också nyfiken på en kommentar på det.

De två frågor jag har gäller den mycket höga arbetslösheten i Sverige. Även om det nämndes att vi när det gäller statsfinanserna fortfarande är ett föredöme för omvärlden är det inte fallet när det gäller arbetslösheten. Vi har ett av de högsta arbetslöshetstalen i västvärlden. Det är dessutom stigande, på tvärs mot i flertalet länder de senaste åren.

Jag tänker att det ofta beskrivs av många, och inte minst från regeringshåll, lite som ett naturfenomen. Jag undrar om Finanspolitiska rådet tycker att man ska se på detta som oroväckande eller till och med alarmerande, eller är det något slags naturfenomen som vi bara får leva med?

Det finns två möjliga responser, som vi har varit inne på här. Den ena är att det är konjunkturell arbetslöshet. Då tänker man sig att en sådan hög arbetslöshet föranleder en ganska kraftfull respons när det gäller konjunkturpolitiken i så fall. Det gäller vare sig om man har vår syn att man ska underlätta för företag med deras kostnader eller om man bara vill stimulera efterfrågan.

Eller så tänker man sig att det är en strukturell arbetslöshet. Det finns bedömningar där man anser att en stor andel av detta är strukturell. Då tänker man sig att det ska vara kraftfulla strukturella insatser. Det är sådant som ni lyfte fram om att vidareutbildning i reala termer måste öka och inte minska. Men det gäller även sådant som andra återigen har lyft fram i form av att underlätta inträdet på arbetsmarknaden även på andra sätt för de väldigt stora grupper som i dag står utanför.

Jag skulle gärna vilja ha både Finanspolitiska rådets och regeringens kommentar på det.

Det andra är det väldigt intressanta avsnittet i er rapport om kommunernas ekonomi. Jag vill rikta ett stort tack till er för att ni faktiskt specifikt lyfte fram de stora skillnaderna i Sverige. Det görs alltför sällan i sådana här rapporter. Att kommunerna generellt är i balans hjälper inte de små och krympande kommuner som ni nämner. Ni säger det inte rakt ut, men de är i regel på landsbygden och behöver investeras i på landsbygden.

Som ni skriver får kommunerna dessutom ökande krav samtidigt som de redan har mycket höga skatter på arbete. Det är en väldigt olycklig spiral som skapas, även om man försöker att ta sig ur den.

Då är frågan om ni kan säga ännu mer. Det står mycket intressant i rapporten om det. Jag förstår att ni har begränsade resurser. Men kan ni säga lite mer om vad ni vill göra med utjämningssystemet för de små och krympande kommunerna och möjligheten att investera för dem i framtiden? Det gäller både pucklar av investeringar i deras infrastruktur och naturligtvis i klimatomställning, men också bara i välfärdens kärna.

Hur tänker ni er att vi som nu har att se på det kommunala utjämnningssystemet kan förändra det så att det blir mer rättvist och mer tillväxt- och utvecklingsvänligt?

Hans Eklind (KD): Även jag vill passa på att tacka för både en intressant rapport och intressanta och givande inlägg.

Min fråga gäller följande. Det är viktigt att de skattemedel som vi tar ut som går till verksamheter inom välfärden också används så effektivt som möjligt. Vi vet att en medelinkomsttagare i Sverige i dag betalar drygt 70 000 kronor per år för sjukvården.

Sedan den 1 januari arbetar Effektivitetsdelegationen, som också rådet lyfte fram, som ska hjälpa regionerna med strukturella förändringar, stärka effektiviteten och på så vis underlätta.

Rådet konstaterar i sin rapport att regionernas kostnader ökar på ett sådant sätt att det inte bara kan förklaras med demografiska förändringar. Sedan har man ett resonemang om huruvida det beror på en höjd ambitionsnivå, dyra läkemedel och så vidare.

Sedan hittar jag på sidan 115 en mening som jag tänker citera. Ni skriver så här: ”De beräknade kostnaderna till följd av ambitionshöjningar skulle dock, på motsvarande sätt som i kommunerna, delvis kunna bero på minskad effektivitet.”

Vi betänker att Sverige har fler läkare än EU-genomsnittet men att de träffar färre patienter, och vi betänker att Sverige lägger mer än EU-genomsnittet på sjukvård men att vi samtidigt har minst antal vårdplatser per capita.

Jag tänkte ändå ställa en fråga, även om man i rapporten säger att man inte har hunnit djupdyka i just organisationsfrågan. Kan rådet laborera lite grann med om det också är ett organisationsproblem i botten för en del av problemen som vi ser i regionerna?

Lars Heikensten, Finanspolitiska rådet: Ida Gabrielsson ställde en fråga om kärnkraften. Jag ska vara väldigt försiktig med att ge mig in på det. Vi funderar som sagt just på om vi ska ta oss an den frågan eller inte i nästa års rapport, och jag har inte satt mig in i det i detalj på det sätt som jag skulle behöva för att kunna ge dig ett svar.

När det gäller transparensen hängde jag inte riktigt med i alla svängar; jag får väl ge en ganska allmän kommentar. Jag uppfattade att det verkade vara rimliga beräkningar i den riktning som vi förordar. Det behövs mer pedagogiska ansatser. Man behöver jobba mer med den sidan av det. Någon – jag tror att det var Mikael – var inne på att det är viktigt för trovärdigheten i politiken i stort att vi blir bättre på detta.

Vi har jobbat med detta i många år. Men i år bestämde vi oss för att ändå skriva en del om det. Vi kan mycket väl ha en fortsatt dialog om vad man kan göra på det området och ta in fler i en sådan diskussion. Det är verkligen en fråga för finansutskottet att fundera över.

Martin var inne på kärnkraftsfrågan, och sedan kom vi in på arbetslöshetsproblemet. Det är Annika expert på.

Annika Sundén, Finanspolitiska rådet: Tack för frågorna!

Jag hävdar att Sverige fortfarande har en i grunden stark arbetsmarknad. I den här konjunkturnedgången har den varit motståndskraftig. Men det är klart att den svaga konjunkturen har gjort att den konjunkturrella arbetslösheten har stigit. Men i grunden handlar våra utmaningar på arbetsmarknaden mycket om att vi har en grupp personer som står långt ifrån arbete.

Sysselsättningsgraden har minskat något genom den här konjunkturnedgången, men den är fortfarande på en väldigt hög nivå. Denna höga arbetslöshet handlar om att vi har ett högt arbetskraftsdeltagande i hela befolkningen men en grupp personer som har svårt att få fäste i ett arbete. Det handlar nästan alltid om att man antingen saknar gymnasieutbildning, har kommit till Sverige från ett annat land och inte talar tillräckligt bra svenska för att motsvara de kompetenskrav som arbetsgivarna har eller inte har de kompetenser som arbetsgivarna efterfrågar.

Förra året djupdök vi i denna fråga i rapporten. Vår slutsats är fortfarande att det behövs betydligt mer satsningar på utbildning för den gruppen, på olika sätt. Det gäller även gruppen där man nu har blivit arbetslös till följd av konjunkturen och kanske har den sortens jobb där konkurrensen om jobben nu blir högre och kanske därför behöver vidareutbilda sig till något annat. Då behöver arbetsmarknadsutbildningar användas i betydligt större utsträckning. Men det handlar också om mer grundläggande utbildning och intensiv arbetsförmedling för den grupp som står långt ifrån arbete.

Vi har också brist inom många sektorer fortfarande. Vi har strukturell brist på arbetskraft. När konjunkturen väl vänder och vi får en starkare ekonomi igen skulle jag alltså också oroa mig för den långsiktiga kompetensförsörjningen.

När det gäller kommunerna lämnar vi inte några egna förslag på om man ska göra något annat med utjämnningssystemet. Vi tycker att de förslag som kommittén har lämnat är bra och att de ska genomföras. Men vi konstaterar också att det inte räcker. Det kan behövas ytterligare stöd i fråga om finansiering. Om inte kommunerna och regionerna själva ska höja sina skatter kan det behövas ökad statlig finansiering.

Men det behövs också stöd av annat slag. Därför tar vi upp att vi tycker att Kommundelegationen är ett bra initiativ. Det handlar också om ledning och styrning i de små och krympande kommunerna. Man har många arbetsuppgifter och ska göra mycket. Man kan behöva stöd på många olika sätt.

När det gäller organisationsfrågor i sjukvården är det absolut en möjlig förklaring till den minskade effektiviteten. Vi kan inte svara på den frågan, eftersom vi inte har analyserat den på djupet. Men det finns mycket som tyder på det. När vi skriver att vi avser att komma tillbaka till den frågan handlar det om precis just det: organiseringen, finansieringen och kvaliteten i den sektorn.

Finansminister Elisabeth Svantesson (M): Jag vill säga två korta saker. En handlar om kärnkraft och lån. Vi har kommit till slutsatsen att om man vill bygga kärnkraft, vilket görs på många ställen runt om i världen just nu, kommer staten att behöva finnas med på något sätt, eftersom det är stora finansieringar.

Men man ska komma ihåg att det lånet ska betalas tillbaka. Man ska också komma ihåg att vi än så länge inte vet exakt hur Eurostat kommer att definiera detta. Och det kommer nog att ta ett tag innan vi vet exakt hur det kommer att förhålla sig till olika delar av ramverket.

Det viktigaste att veta är ändå att detta är lån som ska betalas tillbaka.

Martin Ådahl ville höra om regeringens syn på arbetslösheten, på vad som händer nu och vad vi tänker göra. Annika Sundén har sagt mycket. Om man jämför it-kraschen, finanskraschen, pandemin och nu kan man konstatera att den konjunkturella arbetslösheten är ganska låg. Den ligger runt 1–1 ½ procent av den totala arbetslösheten. Men den är fortfarande alldeles för hög totalt sett. Och det är den strukturella arbetslösheten som är det stora problemet.

Vad gör man då? Under en period får vi ha lägre invandring och ännu mer fokus på språk och bidragsreformer, som vi arbetar med för fullt. Jag tycker att det är rimligt att man bland annat ska vara aktiv på heltid oavsett, så att man inte institutionaliseras i sitt utanförskap. Man ska vara aktiv om man upp-bär ersättningar. Det är exempel. Det finns såklart också mycket annat som behöver göras, som utbildningsåtgärder.

Jag förväntar mig också att parterna nu levererar det som de har velat ha i många år: etableringsjobb. Jag tror att de har fått fram 30. Det var en förhandling som påbörjades 2017/2018, med den förrförra regeringen. När vi nu har sjösatt det använder parterna sig ändå inte av det. Men det var den stora frågan, som de drev hårt och som jag tror att vi alla tyckte var en väldigt bra idé. De har ett jobb att göra när det gäller detta.

Från politikens håll handlar det om utbildning, skatter, bidragssystem och såklart stöd, så att man får möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden, samt lägre invandring.

Lars Heikensten, Finanspolitiska rådet: Man kanske behöver öka den statliga delen av finansieringen därför att det är olämpligt att ta hela den belastningen på arbetskraftsbeskattningen. Det är ett principiellt resonemang. Det återstår att jobba vidare med det. Jag tycker inte att man ska översätta det till att man automatiskt ser framför sig att man höjer statens bidrag enligt nuvarande system, utan det finns anledning att fundera igenom det lite mer rejält.

Det har naturligtvis att göra med frågorna om organisation.

Organisation och finansiering av kommuner och regioner i ett längre perspektiv är en väldigt viktig fråga att fundera på. Man borde kanske ta ett initiativ och ha en statlig utredning eller någonting som tittar på det helt enkelt.

Ordföranden: Då går vi in på den tredje och eventuellt sista rundan, som det ser ut med tiden just nu.

Janine Alm Ericson (MP): Tack för rapporten och föredragningen! Jag vill tacka speciellt för grafen som visar skattetrycket. Den kommer vi nog att få skäl att återkomma till.

Ni har tidigare lyft upp behovet av att analysera vilka tillfälliga investeringsbehov Sverige står inför kopplat till den gröna omställningen. Det lyfts upp också i årets rapport. Vi hade hoppats få en sådan analys i den parlamentariska kommitténs arbete, men det fick vi inte.

Nu står vi inför en situation, som vi har pratat om i dag, där vi behöver höja ambitionen inom totalförsvaret. Det finns också andra behov, som har tagits upp här.

Min första fråga är alltså: Hur ska vi se till att vi inte tappar bort de investeringar som behövs för att genomföra den gröna omställningen?

Jag vill också fråga om det finanspolitiska ramverket i stort. Regeringens förslag om att försvarssatsningarna ska lånefinansieras fram till 2034 innebär nämligen att vi kommer ifrån det balansmål som man ganska nyss bestämde sig för. Det kommer att gälla hela ramperioden. Vi hör också osäkerheten om kärnkraftsinvesteringarna här.

Hur ser rådet på att man skulle stå inför en situation där saldomålet mer eller mindre sätts ur spel under hela nästa period?

Anders Ekegren (L): Ordförande! Jag vill tacka för väldigt bra föredragningar!

Jag vill spinna vidare om problematiken för de små kommunerna. Man gjorde en stor kommunreform 1971–1974. Då var tanken att ingen kommun skulle ha mindre än 8 000 invånare. I dag vet vi att det ser väldigt annorlunda ut. Och många kommuner som ligger under 8 000 ligger inte bara i Norrlands inland utan även i Värmland, i Bergslagen i övrigt och i Västra Götaland.

Jag är relativt nybliven riksdagsledamot. I min tidigare verksamhet hade jag mycket kontakt med kommuner och regioner. Det är nog en ganska tuff verklighet de lever i. Många kommunchefer säger att de egentligen har svårt att följa lagstiftningen och att klara av sitt uppdrag. De har svårt att rekrytera personal, eftersom det inte är attraktivt att söka ett jobb i en liten kommun och det inte finns några karriärmöjligheter. Redan under 1600-talet visste den svenska adeln att om man hamnade på ett Norrlandsregemente var karriären ganska slut.

Kommunerna står även inför stora förändringar. Minskad invandring och minskat barnafödande innebär att många förskolor och skolor måste läggas ned. I min sommarkommun funderar man på att lägga ned en glesbygdsskola som har funnits sedan 1842.

Det har sagts tidigare här att skatteutjämningsystemet är den stora lösningen. Men sedan i alla fall 30 år tillbaka har vi hållit på med att ändra i det skatteutjämningsystemet, och det har väl inte förändrat verkligheten särskilt mycket.

Jag vill fråga Finanspolitiska rådet hur man bland annat skulle kunna stimulera kommunerna att på olika sätt få en ökad samverkan för att de ska kunna uppfylla sitt uppdrag och bedriva en bra verksamhet. Och hur skulle man

kunna vända utvecklingen i en hel del av de kommuner som har haft en svag befolkningsutveckling?

Jag har ytterligare en, väldigt enkel eller i alla fall kort, fråga: På vilket sätt påverkar det Sveriges finanspolitik att vi står utanför euron? Jag kommer från Liberalerna, förstår ni.

Eva Lindh (S): Jag vill också ställa frågor om den kommunala ekonomin men med ett kanske lite annorlunda perspektiv. Jag noterar förstås Finanspolitiska rådets syn, som jag delar, på de svårigheter som kommuner och regioner har, särskilt i glesbygd och mindre kommuner. Det behövs en ambitionsökning snarare än en ambitionssänkning.

Men mina frågor gäller behovet av förutsägbarhet. Inom ekonomisk politik överlag pratar vi ofta om hur svårt det är när man inte vet hur läget ligger och när det är orostider. Men kommuner och regioner har ofta inte särskilt stor förutsägbarhet, eftersom de inte riktigt vet hur förutsättningarna med statsbidrag och annat kommer att se ut framöver.

Jag undrar till att börja med om ni har några tankar om detta och hur man skulle kunna öka förutsägbarheten för kommuner och regioner.

Min andra fråga gäller att vi vet att kommuner i glesbygd och mindre kommuner har det svårt och tufft. Det innebär svårigheter inte bara när det gäller välfärden utan också möjligheten att arbeta med tillväxt. Hur ser Finanspolitiska rådet på om det nu inte blir ett mer utjämnande system och inte särskilt mycket mer resurser till kommuner och regioner? Hur kan det påverka tillväxten och de jämlika förutsättningarna för hela Sverige?

Lars Heikensten, Finanspolitiska rådet: Låt mig börja med Janines frågor. När vi funderade över synpunkter till den parlamentariska kommittén kom vi fram till att om man skulle ta ställning till ett mål för statsfinanserna var det oundvikligt att reflektera över hur det kommer att se ut på olika utgiftsområden. I grova drag försökte vi ringa in vad som kan komma att ske för att landa något så när rätt.

Nu valde man att sätta ett balansmål, och jag kan utifrån vissa utgångspunkter förstå det. Den som är elak skulle kunna säga att man nu också har anträtt en väg där man gör undantag från det balansmålet för att i stället hantera det som vi menar att man borde ha hanterat innan man lade fast balansmålet. Jag ska inte driva det här resonemanget för långt, men det förefaller mig som om båda dina frågor egentligen har med det att göra. Nu har vi ett stramt regelverk, och man valde att sätta ett balansmål. Men nu kommer det olika utgifter vid sidan om.

Som jag sa tidigare är jag egentligen inte orolig, eftersom samarbetet om det här i Sverige egentligen har fungerat så bra. Det ser folk som tittar på det här utifrån och så vidare. Jag tror alltså inte att vi nu bedöms vara på ett slutande plan. Men det är ändå en fråga som man ständigt måste ha i bakhuvudet.

Lite konstigt är det att man bestämmer sig för en utgiftsnivå och sedan bestämmer utgifterna.

Annika Sundén, Finanspolitiska rådet: Anders ställde en fråga om de små kommunerna. Det är en stor utmaning. De frågor som du tar upp har vi diskuterat mycket. Det handlar om svårigheten att få till analyskapacitet och att rekrytera i små kommuner, vilket ju är en förutsättning för att man ska kunna styra och leda sin kommun på ett bra sätt.

Vi tycker att Kommundelegationen är en bra riktning. Men jag tror, precis som du är inne på, att det behöver funderas mycket mer över hur man kan stärka samarbetet mellan kommuner och om de kan dela på resurser på olika sätt. Vi har inga konkreta förslag kring det, men jag tycker att det är en viktig fråga att tänka på. Det gäller också ifall det behövs fler kommunsammanslagningar. Det är inget som vi tar upp, men det är väl också en fråga som man kan tänka på. Detsamma gäller om man kan hitta sätt där små, krympande kommuner kan samverka och dela resurser.

Jag tycker att era frågor visar att det verkligen är ett ämne som vi behöver fortsätta analysera.

Det gäller även förutsägbarheten i fråga om statsbidragen. Vi resonerade lite om det i förra årets rapport. Men man kan säkert göra mer där. Jag tror, precis som Lasse var inne på, att organisations- och finansieringsfrågorna behöver analyseras tillsammans och att man behöver ta med aspekterna när det gäller förutsägbarhet för att kunna leda och styra sin region.

Ordföranden: Vi provar att hinna med en runda till. Jag ber därför ledamöterna att hålla det väldigt kort och att inte hålla några föreläsningar utan gå ganska snabbt till frågan.

Charlotte Quensel (SD): Herr ordförande! Jag har en fråga till Lars Heikensten med anledning av det inledande anförandet, i början av utfrågningen. Där kommenterade du att Sverige under några år har sett en sämre tillväxt än andra EU-länder. Det stämmer. Du lyfte också upp några skäl.

Men vi har sett medlemsstater i EU som har haft väldigt stora ökningar av BNP. Ser du något samband med den stora coronafonden, som har gått ut med stora bidrag till vissa länder? Kan det vara tillfälliga uppgångar där?

Ida Drougge (M): Herr ordförande! Jag skulle vilja ta vid där finansministern slutade i sitt anförande, med faktumet att vår kapitalmarknad är en otrolig och unikt stor styrka för oss, särskilt i relation till våra europeiska grannländer.

I rapporten lyfte Finanspolitiska rådet dock upp att det nya grundavdraget i ISK skulle göra systemet mer komplicerat. Jag tänker snarare att sparandet i ISK förenklar sparande för miljontals svenskar. Det gör att fler sparar, investerar och får ta del av tillväxt i företag. Det har bidragit till den unika position som vår kapitalmarknad har. Jag skulle vilja få någon kommentar till det.

Anders Karlsson (C): Herr ordförande! Det har förts en mycket intressant diskussion om kommunerna och staten när det gäller utgifter och skulder. Jag vill ställa en fråga om just balansen, att statens utgifter är så starka och att kommunernas skuldtak hela tiden ökar.

I går träffade jag SKR-gruppen, som är bekymrad över detta. Man ska tänka på att i de skulder vi har är pensionsskulden ofta utanför räkenskaperna. Egentligen ser det alltså sämre ut. Nu har vi en reglering av välfärden mer än av skattetrycket, av de skäl som Annika lyfte upp här, vilket är negativt. Jag skulle vilja höra lite mer om balansen i fråga om skuldbördan mellan stat och kommuner och regioner.

Lars Heikensten, Finanspolitiska rådet: Jag tappade bort den fråga om euron som Anders ställde tidigare. Jag skulle kunna prata mycket om det. Men enkelt uttryckt kan man säga att i en sådan värld spelar finanspolitiken en relativt sett betydligt större roll än penningpolitiken på nationell nivå, eftersom penningpolitiken bestäms internationellt.

Om man tittar på till exempel de nordiska länderna kan man se att vi alla har delvis olika växelkurssystem och ordningar men har haft en ganska liknande utveckling efter att euron sattes i sjön. Det antyder att växelkursregim kanske inte är det mest avgörande för hur det ekonomiska utfallet blir utan att andra faktorer spelar större roll. Det är en väldigt kort sammanfattning av min inställning till det.

När det gäller frågan om EU-pengarnas roll vet jag inte mycket om det. Jag kan inte svara på den frågan. Jag tror inte att det är av den storleksordningen att det har haft avgörande betydelse. Man har bedrivit en mer expansiv politik i största allmänhet. Men det är klart att de pengarna har hjälpt till att göra det.

Annika Sundén, Finanspolitiska rådet: Det kom en fråga om ISK och rådets synpunkter på förslaget om den förändringen. Där riktar vi in oss på att regeringens motivering av förändringen är att man vill öka buffertsparandet hos alla hushåll. Det är en god ambition. Men om man ska öka buffertsparandet anser vi att ISK inte är den bästa sparformen. Det finns många andra sparformer som lämpar sig mycket bättre för ett buffertsparande. Den här förändringen i ISK gynnar framför allt personer som har ett långsiktigt sparande och som sparar ganska mycket. Det är orsaken till att vi landar i den slutsatsen.

I fråga om balansbördan mellan stat och kommun kommer jag tillbaka till samma resonemang som vi har fört tidigare i dag. Att finansiera organisationen tillsammans är verkligen en fråga som vi behöver titta på. Det finns stora behov i vård, skola och omsorg framåt på grund av den demografiska utvecklingen men också på grund av att vi anar att det har skett effektivitetsförsämringar och att ambitionsnivåerna har sänkts. Det blir en stor börda för kommuner och regioner.

Vi ser också att regionerna under lång tid har haft stora underskott och strukturella problem. Då är det viktigt att diskutera de här frågorna tillsammans och se till helheten.

Vi har inte gjort det ännu, men som jag sa tidigare tycker jag att alla era frågor visar att det är en fråga som vi verkligen behöver fördjupa oss i. Det gäller inte bara rådet utan även andra.

Lars Heikensten, Finanspolitiska rådet: Jag kan lägga till att det är en väldigt komplicerad frågeställning i grunden. Vi har inte någon enkel lösning på det. I debatten refererar man en hel del till att den kommunala skulden är stor och att statens skuld inte alls är lika stor, att staten skulle kunna låna billigare och att man borde flytta över. Det är naturligtvis en aspekt, men det finns många mycket viktigare aspekter som har att göra med incitamentsstrukturer i de här systemen och hur de påverkar effektiviteten i kommuner och regioner.

Det är verkligen komplicerad materia, som förtjänar att analyseras ordentligt av riksdagen.

Finansminister Elisabeth Svantesson (M): Frågorna var riktade till rådet. Jag vill bara passa på att tacka såväl rådets medlemmar som kansli och alla ledamöter för bra diskussion och bra frågor.

Vice ordförande Mikael Damberg: Då ankommer det på mig att å finansutskottets vägnar tacka Finanspolitiska rådet för ert deltagande här och för att ni har svarat på alla våra frågor men framför allt för den här rapporten. Den är också basen för finansministerns kommentarer och deltagande här.

Vi tycker att det är väldigt bra att ni båda är här på våra offentliga sammanträden om detta. Det är kanske extra viktigt i osäkra tider, när vi inte vet vart vi är på väg. Då kan det kännas futtigt att diskutera vilka insatser som är mest effektiva och hur vi på marginalen kalibrerar politiken så att den blir så bra som möjligt. Men in the long run är det väl det som avgör vilken styrka vi har framöver.

Att ha ett kontinuerligt lärande, att få ibland obekväma kommentarer från Finanspolitiska rådet och uppfordrande samtal med en oberoende organisation som ger oss råd om finanspolitiken tror jag gynnar Sverige långsiktigt som land.

Finansutskottet vill tacka för detta. Vi ser fram emot att alla som inte har läst denna rapport kan göra det efter det här sammanträdet.

BILAGA

Bilder från den öppna utfrågningen

Bilder visade av Finanspolitiska rådets ordförande, Lars Heikensten

Oro kring säkerhet och tullar

- Utvecklingen de senaste åren har varit svag, bl.a. på grund av en stram stabiliseringspolitik.
- Utsikterna för en stabil återhämtning har snabbt försämrats. Oro för säkerhet och tullar.
- Beredskap och flexibilitet.

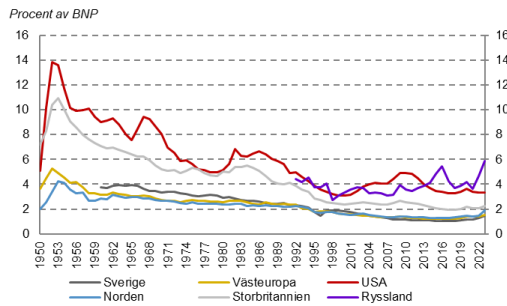
FINANSPOLITISKA RÅDET

Rimlig finanspolitik i BP25

- Begränsad avvikelse från målet. Rimlig då Ukrainastöden var akuta och tillfälliga. Uppgörelse med oppositionen hade varit klokt.
- Återhållsam finanspolitik även 2025 – var en rimlig strategi. Utrymme hade funnits för något mer expansiv politik.
- Finjustering av konjunkturen inte realistisk. Penningpolitiken kan också användas.
- Onödig höjning av utgiftstaken – riskerar urholka takens styrande funktion.

FINANSPOLITISKA RÅDET

Låga försvarsutgifter i ett historiskt perspektiv

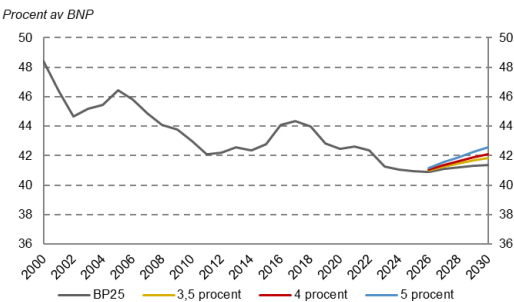

Är ökningen av försvarsutgifterna till 2030 stor?

- Försvarsutgifterna uppgår nu till ca 2,5 procent av BNP.
- Regeringen bedömer att de behöver öka till 3-4 procent av BNP till 2030. Andra anser 5 procent.
- En ökning till 3,5 procent till 2030 innebär knappt 15 mdkr/år. Det är mindre än halva det årliga reformutrymmet.
- Skattefinansiering av hälften ökar skattekvoten med 0,5 p.e.

FINANSPOLITISKA RÅDET

Endast begränsad höjning av skattetryck behövs

FINANSPOLITISKA RÅDET

Ökade försvarsutgifter bör inte lånefinansieras

- Regeringen anser att ökningen till 3,5 procent 2030 ska lånefinansieras, därefter delvis lånefinansiering till 2034.
- Permanenta utgiftsökningar bör inte lånefinansieras.
- Det är inte rättvist att skjuta finansieringsbördan framåt genom att avstå prioriteringar till 2030-talet. Dubbel börda för kommande generationer.
- Än större upprustning kan bli aktuell – prioriteringar bör inledas direkt.

FINANSPOLITISKA RÅDET

Stora med skilda utmaningar i regioner och kommuner

- Likartad utveckling i regionerna: svag ekonomi trots skattehöjningar.
Mer ojämn utveckling i kommunerna: små och krympande kommuner har det tuffare.
- Svag ekonomi i regionerna beror på stigande kostnader inom sjukvården.
(Ökad andel äldre, höjd ambitionsnivå, ökad administration och svag effektivitet)
- Kombination av ökad effektivitet och sänkt ambitionsnivå i kommunerna .
- Kommuner och regioner behöver ytterligare resurser framöver.
- Skatt på arbete är förenad med relativt stora effektivitetsförluster.
 - Ökad andel statlig finansiering av regioner och kommuner kan vara motiverad.

FINANSPOLITISKA RÅDET

Tydlighet inom finanspolitiken – förbättringspotential inom flera områden

- Rådet har i uppdrag att granska tydligheten i budgeten.
- BP och VP är svåra och stora dokument.
- I årets rapport analyserar vi tydlighet och ger förbättringsförslag inom flera områden.

FINANSPOLITISKA RÅDET

Reformutrymmet ofta i fokus – behov av tydligare kommunikation

Tre principer främjar ökad tydlighet:

1. Redovisa nettoeffekten av en reform
2. Redovisa den reala utvecklingen av en reform
3. Redovisa den relativa utvecklingen av en reform

FINANSPOLITISKA RÅDET

Ökad ambitionsnivå i regeringars svar på rådets rekommendationer

- Nya EU-regler ställer krav på att regeringen att följa rådets rekommendationer eller förklara varför man inte gör det.
- Svaren behöver bli bättre, de uteblir ibland helt.
- Rådet anser att regeringen svar bör präglas av saklighet, relevans och tillräcklighet.
- Här finns förbättringspotential.

FINANSPOLITISKA RÅDET

2022/23:RFR1	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 20 oktober 2022
2022/23:RFR2	FINANSUTSKOTTET Översikt med internationella exempel på uppföljning och utvärdering av centralbanker
2022/23:RFR3	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om finansiell stabilitet i svensk ekonomi i ljuset av hög inflation och högre räntor
2022/23:RFR4	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Riksbankens årsredovisning 2022 och det senaste penningpolitiska beslutet från februari 2023
2022/23:RFR5	FINANSUTSKOTTET Utvärdering av penningpolitiken 2022
2022/23:RFR6	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport, Svensk finanspolitik 2023
2022/23:RFR7	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om penningpolitiken 2022

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2023/24
2023/24:RFR1	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 17 oktober 2023	
2023/24:RFR2	SOCIALUTSKOTTET Offentlig utfrågning om nationell högspecialiserad vård	
2023/24:RFR3	CIVILUTSKOTTET Offentligt sammanträde om vårdnad, boende och umgänge vid våld i familjen.	
2023/24:RFR4	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga sammanträde om energilagring	
2023/24:RFR5	TRAFIKUTSKOTTET Offentligt sammanträde om artificiell intelligens (AI)	
2023/24:RFR6	SOCIALUTSKOTTET Offentligt sammanträde om reformen av EU:s läkemedelslagstiftning	
2023/24:RFR7	TRAFIKUTSKOTTET Planera laddinfrastruktur för vägtrafik – en kunskapsöversikt	
2023/24:RFR8	FINANSUTSKOTTET Den demokratiska granskningen av centralbanker – En forskningsöversikt	
2023/24:RFR9	CIVILUTSKOTTET Offentligt sammanträde – Hur säkerställer vi ett bostadsbyggande som möter behov och efterfrågan i hela landet?	
2023/24:RFR10	FINANSUTSKOTTET Offentligt sammanträde om finansiell stabilitet i en osäker omvärld – hur påverkas Sverige?	
2023/24: RFR11	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Utvärdering av förädlingsindustrin och detaljhandeln för livsmedel	
2023/24: RFR12	TRAFIKUTSKOTTET Offentligt sammanträde om trafikens elektrifiering	
2023/24: RFR13	FINANSUTSKOTTET Riksbankens årsredovisning 2023 och den aktuella penningpolitiken	
2023/24: RFR14	SOCIALUTSKOTTET Offentligt sammanträde om civilt försvar och krisberedskap inom hälso- och sjukvården	
2023/24:RFR15	FINANSUTSKOTTET Svensk penningpolitik 2023	
2023/24:RFR16	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga sammanträde om en forsknings- och innovationspolitik för ett konkurrenskraftigt näringsliv	
2023/24:RFR17	FINANSUTSKOTTET Offentligt sammanträde om Finanspolitiska rådets rapport, Svensk finanspolitik 2024	

2023/24:RFR18	FINANSUTSKOTTET Offentligt sammanträde med utfrågning av Riksbankens direktion om penningpolitiken 2023
2023/24:RFR19	CIVILUTSKOTTET Offentligt sammanträde om överskuldsättning

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2024/25
2024/25:RFR1	SOCIALFÖRSÅKRINGSUTSKOTTET Arbetslivsinriktad rehabilitering för sjukskrivna med stressrelaterad ohälsa – en utvärdering	
2024/25:RFR2	FINANSUTSKOTTET Offentligt sammanträde med utfrågning av Riksbankens direktion om penningpolitiken 2024	
2024/25:RFR3	FÖRSVARsutskottet Uppföljning av det civila försvaret – erfarenheter från tre beredskapssektorer	
2024/25:RFR4	FINANSUTSKOTTET Finansutskottets offentliga sammanträde om finansiering av ny kärnkraft	
2024/25:RFR5	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga sammanträde om företag som brottsverktyg	
2024/25:RFR6	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga sammanträde om civilt försvar	
2024/25:RFR7	FINANSUTSKOTTET Offentligt sammanträde med utfrågning av Finansiella stabilitetsrådet	
2024/25:RFR8	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Arbetsmarknadsutskottets offentliga sammanträde om läget på arbetsmarknaden och arbetslösheten	
2024/25:RFR9	FINANSUTSKOTTET Offentligt sammanträde om Riksbankens årsredovisning 2024 och den aktuella penningpolitiken	
2024/25:RFR10	TRAFIKUTSKOTTET Offentligt sammanträde om det civila försvaret och transporter	
2024/25:RFR11	SOCIALUTSKOTTET En utvärdering av delar av beslutsprocessen för nationell högspecialiserad vård	
2024/25:RFR12	SOCIALFÖRSÅKRINGSUTSKOTTET Offentligt sammanträde om arbetslivsinriktad rehabilitering för sjukskrivna med stressrelaterad ohälsa	
2024/25:RFR13	FINANSUTSKOTTET Svensk penningpolitik 2024	

**SVERIGES
RIKSDAG **

Beställningar: Riksdagens tryckeriexpedition, 100 12 Stockholm
telefon: 08-786 58 10, e-post: order.riksdagstryck@riksdagen.se
Tidigare utgivna rapporter: www.riksdagen.se under Dokument & lagar